

ONTWERP VAN MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Samenvatting

De partnerschapsovereenkomst is een traditioneel algemeen kaderakkoord dat drie aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen.

Deze partnerschapsovereenkomst vormt een belangrijke stap in de versterking van de relaties tussen de Europese Unie (EU) en Singapore. De overeenkomst zal zorgen voor een nauwe en regelmatige dialoog die de bestaande samenwerking op verschillende vlakken moet verbeteren. Daarnaast zal zij ook leiden tot een dialoog en samenwerking inzake algemene thema's zoals energie, veiligheid, innovatie, duurzame ontwikkeling en de bevordering van de mensenrechten.

Dit ontwerp van instemmingsdecreet kadert in de strategische doelstellingen "Vlaanderen maakt deel uit van een slagkrachtige EU" en "Een vrijere en eerlijkere internationale handel is gunstig voor de Vlaamse economie" uit de beleidsnota Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking.

2. Situering

2.1. De relaties tussen de Europese Unie, Vlaanderen en Singapore

De Europese Unie

Singapore onderhoudt met alle lidstaten van de Europese Unie (EU) nauwe betrekkingen. De wettelijke basis voor de samenwerking tussen de EU en Singapore is de in 1980 gesloten overeenkomst tussen de EU en de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN). De Europese Commissie is er sinds 2002 vertegenwoordigd. Sindsdien hebben beide partijen hun relaties ontwikkeld met een verhoogde samenwerking in een aantal sleutelsectoren zoals transport, onderzoek en ontwikkeling, en de informatiemaatschappij.

Binnen de ASEAN is Singapore de grootste handelspartner van de EU. Met een totale bilaterale handel in goederen van 53,3 miljard euro (2017) en in diensten van 44,4 miljard euro (2016) is Singapore goed voor net iets minder dan een derde van de handel in goederen en diensten tussen de EU en de ASEAN. Tegelijkertijd neemt Singapore, met een bilaterale investeringsstand van 256 miljard euro in 2016, ongeveer twee derde van de investeringen tussen de twee regio's voor zijn rekening. Er zijn meer dan 10 000 EU-ondernemingen gevestigd.

De Europees-Aziatische Stichting (ASEF) heeft haar zetel in Singapore. Deze stichting heeft tot doel het wederzijds begrip en de samenwerking tussen de bevolking van Europa en Azië te bevorderen.

Vlaanderen

Vlaanderen is partij bij de Overeenkomst van 17 november 1978 tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) en de Regering van de Republiek Singapore betreffende de aanmoediging en bescherming van investeringen. Dit akkoord is in werking getreden op 27 november 1980. Daarnaast werd er ook een dubbelbelastingverdrag gesloten tussen België en Singapore. Dit werd gewijzigd door het protocol van 16 juli 2009. Vlaanderen heeft zijn instemmingsprocedure afgerond met het decreet van 7 juni 2013. Dit protocol is in werking getreden op 20 september 2013.

Op het vlak van buitenlandse handel bekleedde Singapore in 2017 de 36^e plaats op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen met een totale uitvoer van 1,72 miljard euro. De Vlaamse import uit Singapore bedroeg in 2017 4,26 miljard euro, wat goed was voor een 15^e plaats.

Het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (Flanders Investment & Trade – FIT) heeft een vertegenwoordiger in Singapore.

2.2. Een schets van het partnerland

Algemeen

Singapore is het kleinste land van Zuidoost-Azië. Het land beslaat een groep van in totaal 63 eilanden die van Indonesië wordt gescheiden door de Straat van Singapore en van Maleisië door de Straat van Johore. Singapore bestaat uit één stad en heeft behalve kiesdistricten geen verdere bestuurlijke onderverdeling. Het is dus een (eiland-) stadstaat. Op 9 augustus 1965 werd Singapore een onafhankelijke republiek en lid van het Britse Gemenebest.

Singapore heeft een parlementair systeem met een eenkamerstelsel. De politiek wordt gedomineerd door de People's Action Party (PAP). De president wordt door middel van algemeen kiesrecht verkozen voor een termijn van 6 jaar. De huidige president is Halimah Yacob. Zij is de achtste president van de Republiek Singapore.

Economische gegevens

Singapore beschikt over een succesvolle, corruptie-arme en transparante markteconomie. De werkloosheidscijfers zijn opmerkelijk laag. De economische pijlers worden gevormd door de transportsector, en door de technologiesector (chips), chemie, olieraffinage en steeds meer dienstverlening.

Door zijn geografische ligging is Singapore een internationaal centrum voor industrie en handel geworden. Singapore beschikt daarbij ook over een van de belangrijkste havens ter wereld. Het is tevens een belangrijke hub voor handel en investeringen, inclusief investeringsgeschillenbeslechting, in de bredere regio.

Buitenlands beleid

Singapore onderhoudt diplomatieke betrekkingen met diverse landen, hoewel het in veel van die landen geen ambassade heeft. De betrekkingen met Maleisië en Indonesië zijn het belangrijkste omwille van de geografische ligging. Singapore onderhoudt ook nauwe banden met China.

Singapore is een van de stichtende leden van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Naties (ASEAN). Dit is een organisatie met als doel het bevorderen van economische, culturele en politieke samenwerking in de regio.

Zoals reeds vermeld heeft de Europees-Aziatische Stichting (ASEF) haar zetel in Singapore. Daarnaast is Singapore ook lid van de Verenigde Naties (VN), het Gemenebest en de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

3. Samenvatting van de inhoud

De partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst (PSO) vormt een belangrijke stap in de versterking van de relaties tussen de EU en Singapore.

De partnerschapsovereenkomst is een algemene kaderovereenkomst die drie traditionele aspecten behelst, met name het politieke, het economische en de samenwerking in verschillende andere domeinen. Daarnaast omvat de overeenkomst de politieke standaardclausules van de EU inzake mensenrechten en het Internationaal Strafhof, alsook verbintenissen in verband met de rechten van vrouwen en kinderen. Deze clausules worden gedefinieerd als essentiële elementen van de overeenkomst.

4. Procedureverloop

4.1. Totstandkoming

De politieke en economische ontwikkelingen binnen de ASEAN, enerzijds, en de wens om zich meer te profileren in Azië, anderzijds, zetten de EU ertoe aan na te gaan hoe de banden met de ASEAN konden worden versterkt. In het bijzonder werd gedacht aan de versterking van de institutionele relaties, meer bepaald door onderhandelingen te starten gericht op het sluiten van nieuwe akkoorden.

In november 2004 gaf de Raad van ministers aan de Europese Commissie het mandaat om allesomvattende partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomsten (PSO) te sluiten met de zes meest ontwikkelde landen van de ASEAN (dit zijn Indonesië, Brunei, de Filipijnen, Maleisië, Singapore en Thailand). In 2007 werd ook Vietnam aan de lijst toegevoegd. Deze PSO's komen voor de betrokken landen in de plaats van de samenwerkingsovereenkomst van 1980 tussen de Europese Gemeenschap en de ASEAN.

In 2010 werden ook onderhandelingen betreffende een vrijhandelsakkoord gestart. Het sluiten van een PSO is immers een noodzakelijke voorwaarde voor het sluiten van een vrijhandelsakkoord. Sindsdien startte de EU bilaterale onderhandelingen over vrijhandelsovereenkomsten met andere ASEAN-landen: Maleisië (2010), Vietnam (2012), Thailand (2013), de Filipijnen (2015) en Indonesië (2016).

Op 12 september 2011 werd de Commissie gemachtigd de lopende onderhandelingen met Singapore uit te breiden tot investeringsbescherming. Dit op grond van een nieuwe EU-bevoegdheid uit hoofde van het Verdrag van Lissabon.

De onderhandelingen betreffende de PSO werden succesvol afgesloten op 1 juni 2013. De voorliggende overeenkomst werd in oktober 2013 geparafeerd.

In juli 2015 heeft de Commissie bij het Hof van Justitie van de EU uit hoofde van artikel 218, lid 11, VWEU een verzoek om advies ingediend betreffende de vraag of de Unie de vereiste bevoegdheid had om de vrijhandelsovereenkomst waarover met Singapore was onderhandeld, alleen te ondertekenen en te sluiten, of dat de deelname van de EU-lidstaten noodzakelijk zou zijn, of ten minste mogelijk, met betrekking tot bepaalde aangelegenheden.

De ondertekening van de partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst werd uitgesteld in afwachting van het advies van het Hof van Justitie van de EU. Het hof bracht advies uit op 16 mei 2017.

4.2. Gemengd karakter en ondertekening

Tijdens zijn vergadering d.d. 8 juli 2013 legde de Werkgroep 'gemengde verdragen' (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het gemengde karakter van de overeenkomst vast. Zowel de federale staat als de gemeenschappen, de gewesten, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, zijn bevoegd. In zijn brief van 26 november 2013 deelde de voorzitter van de ICBB aan de minister-president van de Vlaamse Regering mee dat geen enkel bezwaar geformuleerd werd, zodat het verslag definitief is goedgekeurd.

De WGV besliste ook de overeenkomst te laten ondertekenen volgens formule 3 van de ICBB, dit wil zeggen één enkele handtekening in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van al de betrokken overheden onder de handtekening. Dit is de gebruikelijke formule voor de ondertekening door België van verdragen tussen de Europese Unie (EU) en derde landen.

De partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst werd net als de investeringsbeschermingsovereenkomst op 19 oktober 2018 ondertekend in de marge van de Azië-Europa Meeting.

4.3. Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

(p.m.)

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

De voorliggende overeenkomst bestaat uit 52 artikelen, 2 gezamenlijke verklaringen en een begeleidend schrijven (side letter).

Preamble

In de preambule wijzen de partijen op het belang van hun relatie. De partijen bevestigen het respect voor de democratische beginselen, de mensenrechten en de rechtsstaat. Zij bevestigen opnieuw het belang dat zij hechten aan het beginsel van goed bestuur, met inbegrip van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de strijd tegen corruptie en aan hun wil om de economische en sociale vooruitgang te promoten waarbij rekening wordt gehouden met de duurzame ontwikkeling en de milieubescherming. De partijen zijn van mening dat terrorisme niet onbestraft mag blijven en dat effectieve vervolging verzekerd moet worden. Verder uiten de partijen de wens om het begrip tussen Azië en Europa te bevorderen door het erkennen en het respecteren van elkaars culturele en politieke normen.

Titel I – Aard en toepassingsgebied (artikelen 1 en 2)

Respect voor de democratische beginselen en de fundamentele mensenrechten vormen een essentieel element van deze overeenkomst. De partijen bevestigen hun verbintenis om samen te werken om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de klimaatverandering, duurzame ontwikkeling te bevorderen en bij te dragen om de millenniumdoelstellingen te halen. De partijen bevestigen ook hun gehechtheid aan de principes van goed bestuur (artikel 1).

De inspanningen van de partijen zijn overeenkomstig artikel 2 onder meer gericht op:

- samenwerking in regionale en internationale fora en organisaties;
- samenwerking in de strijd tegen terrorisme, de grensoverschrijdende misdaad,
- samenwerking in de strijd tegen de verspreiding van massavernietigingswapens en de illegale handel in kleine en lichte wapens;
- het veiligstellen en bevorderen van de handel en investeringen;
- samenwerking inzake justitie, vrijheid en veiligheid;
- samenwerking in alle sectoren van wederzijds belang;
- het aanmoedigen van Singapore om deel te nemen aan de bestaande samenwerkingsprogramma's tussen de EU en Azië;
- een betere wederzijdse beeldvorming;
- het opzetten van een regelmatige dialoog met het oog op wederzijds begrip tussen de inwoners.

Titel II – Bilaterale, regionale en internationale samenwerking (artikelen 3 en 4)

In deze titel wordt aandacht besteed aan de samenwerking in regionale en internationale organisaties (artikel 3), en aan de regionale en bilaterale samenwerking (artikel 4).

Titel III – Samenwerking op het gebied van internationale stabiliteit, justitie, veiligheid en ontwikkeling (artikelen 5-8)

De partijen werken samen op het vlak van terrorismebestrijding (artikel 5), de bestraffing van ernstige misdrijven waarmee de internationale gemeenschap geconfronteerd wordt (artikel 6), de strijd tegen de verspreiding van massavernietigingswapens (artikel 7) en de strijd tegen de illegale handel in handvuurwapens en lichte wapens (artikel 8).

Titel IV – Samenwerking inzake handel en investeringen (artikelen 9 -16)

In deze titel engageren de partijen zich om deel te nemen aan een bilaterale dialoog over de handel en investeringen met het oog op een versterking van hun bilaterale handelsrelaties en de versterking van de rol van het multilaterale handelssysteem (artikel 9).

De artikelen van deze titel hebben betrekking op sanitaire en fytosanitaire aangelegenheden (artikel 10), technische handelsbelemmeringen (TBT) (artikel 11), douane (artikel 12), investeringen (artikel 13), mededingingsbeleid (artikel 14), diensten (artikel 15) en intellectuele eigendomsrechten (artikel 16).

Titel V – Samenwerking op het gebied van justitie, vrijheid en veiligheid (artikelen 17 – 22)

De partijen besteden speciale aandacht aan het behoud van de rechtsstaat en de versterking van de instellingen en wisselen informatie over hun wetgeving uit (artikel 17).

De samenwerking heeft betrekking op de bescherming van persoonsgegevens (artikel 18), migratie (artikel 19), de strijd tegen de georganiseerde misdaad (artikel 20), de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (artikel 21) en drugsbestrijding (artikel 22).

Titel VI – Samenwerking in andere sectoren (artikelen 23 – 38)

De titel bevat bepalingen op het vlak van mensenrechten (artikel 23), financiële diensten (artikel 24), het voeren van een dialoog over het economisch beleid (artikel 25), fiscaal bestuur (artikel 26), het industriële beleid en de samenwerking inzake kleine en middelgrote ondernemingen (artikel 27), de informatiemaatschappij (artikel 28), audiovisuele sector en de media (artikel 29), wetenschap en technologie (artikel 30), energie (artikel 31), vervoer (artikel 32), onderwijs en cultuur (artikel 33), milieu en natuurlijke hulpbronnen (artikel 34), werkgelegenheid en sociale zaken (artikel 35), gezondheid (artikel 36) en statistiek (artikel 37).

Daarnaast erkennen de partijen de rol en de potentiële bijdrage van het maatschappelijke middenveld in de dialoog en de samenwerking zoals voorzien in de overeenkomst. Zij zullen de dialoog en de interactie met het maatschappelijke middenveld bevorderen (artikel 38).

Titel VII – Vormen van samenwerking (artikelen 39 en 40)

De partijen stellen de nodige middelen beschikbaar om de samenwerkingsdoelstellingen te realiseren. Zij moedigen de Europese Investeringsbank (EIB) aan haar activiteiten in Singapore voort te zetten overeenkomstig haar procedures en financieringscriteria (artikel 39).

De partijen zullen informatie uitwisselen inzake hun ontwikkelingshulpbeleid. De partijen zullen ook gezamenlijke acties promoten om technische ondersteuning te verlenen in de minder ontwikkelde landen van Zuidoost-Azië (artikel 40).

Titel VIII – Institutioneel kader (artikel 41)

De partijen richten een Gemengd Comité op dat zorgt voor de goede werking en uitvoering van de overeenkomst, de prioriteiten vaststelt met betrekking tot de doelstellingen van de overeenkomst en aanbevelingen doet voor de bevordering van die doelstellingen (artikel 41).

Titel IX – Slotbepalingen (artikelen 42 -50)

Artikel 42 is een aanpassingsclausule die de partijen de mogelijkheid biedt de overeenkomst uit te breiden met het oog op de intensivering van het samenwerkingsniveau.

De overige slotbepalingen hebben betrekking op de verhouding tot andere overeenkomsten (artikel 43), het verlenen van faciliteiten aan bevoegde ambtenaren en deskundigen (artikel 45), de territoriale toepassing (artikel 46), de definitie van de 'partijen' (artikel 47), het bekendmaken van informatie (artikel 48), de inwerkingtreding en de duur van de overeenkomst (artikel 49), de notificaties (artikel 51) en de authentieke taalversies (artikel 52).

Artikel 44 betreft het niet-uitvoeren van de overeenkomst, onder meer wegens het niet-naleven van de essentiële bepalingen van de overeenkomst zoals de mensenrechtenbepalingen.

De gemeenschappelijke verklaringen en het begeleidend schrijven bij deze overeenkomst maken integraal deel uit van deze overeenkomst (artikel 50).

Gezamenlijke verklaringen

De gezamenlijke verklaringen behandelen de artikelen 44 (het niet-uitvoeren van de overeenkomst) en 52 (de authentieke taalversies) van de voorliggende overeenkomst.

Begeleidend schrijven (side letter)

Tot slot bevat de overeenkomst ook een begeleidend schrijven (side letter). In deze brief bevestigen de partijen dat op het moment van ondertekening van deze overeenkomst, ze geen kennis hebben van een van elkaars nationale wetten, of hun toepassing, die aanleiding zou kunnen geven tot het invoeren van artikel 44 betreffende het niet-uitvoeren van de overeenkomst.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS